

Receptet på godare mat

Information från KRAV till dig med KRAV-certifierat kök

Nya regler möjliggör krav på märkning

Sedan den 1 januari i år är det möjligt att ställa krav på en viss märkning i upphandlingen. Detta är en av nyheterna i den nya lagen om offentlig upphandling, LOU, som blivit möjlig tack vare att EU ändrat sina direktiv.

TEXT EVA KVANTA

Mathias Sylvan, konsult inom offentlig upphandling och upphandlingsjurist på halvtid i Lidingö kommun, vilken är skillnaden mellan den nya och den gamla upphandlingslagen när det kommer till märkning?

– Den största skillnaden är att det nu är tillåtet att kräva en viss märkning. EU:s direktiv har ändrats i det här avseendet. Sen är regeln inte helt enkel att tolka.

Vad är det som orsakar tolknings-svårigheterna?

– Den som vill använda sig av märkningsregeln rakt av måste säkerställa att märkningen uppfyller ett antal krav. Märkningskraven måste bland annat vara lämpliga för att definiera egenskaperna hos det som ska anskaffas. Om vi tar rättvisemärkning som exempel, så är det tveksamt om den märkningen omfattas av den nya märkningsregeln. Enligt EU handlar rättvisemärkningen inte om varans egenskaper, utan om villkoren för att få sälja eller saluföra den. Det är dock alltså tillåtet att kräva att varor framställs enligt villkoren för rättvis handel men inte kräva rättvisemärkningen rakt av.

Vad kan en upphandlande kommun vinna på den nya märkningsregeln?

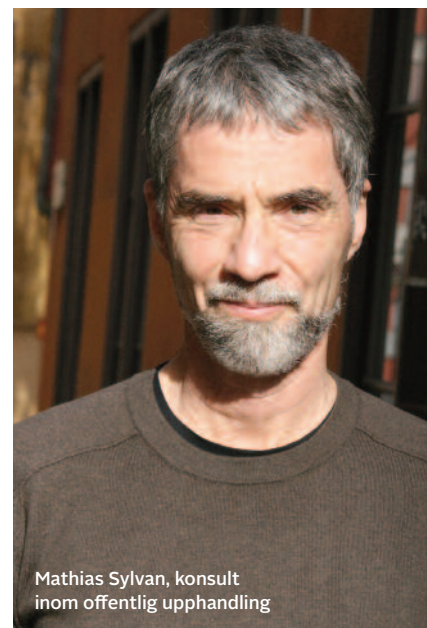
– Den stora fördelen är att upphandlaren, om det står klart att det inte är några problem med de bakomliggande kriterierna, kan kräva märkning utan att behöva kontrollera att varorna uppfyller dessa villkor. För upphandlaren innebär detta en avlastning, nu blir det i stället proffsen på kontroll och certifiering som får sköta detta arbete. Märkningsorganisationer uppdaterar också märkningen kontinuerligt.

Går det fortfarande att även ställa krav på hur produktionen har gått till, till exempel att grisar ska få beta på sommarens, och på den vägen få in en KRAV-märkt produkt?

– Det är fortfarande möjligt, liksom att ställa krav på att det ska ha varit en väldigt restriktiv antibiotikaanvändning.

Hur stort genomslag tror du att de nya märkningsreglerna kommer att få?

– Om de ska få genomslag krävs utbildningsinsatser och här kan inte minst märkningsorganisationerna bidra – upphandlaren kan alltså vända sig till KRAV, Svanen eller andra orga-

Mathias Sylvan, konsult inom offentlig upphandling

nisationer och ta hjälp av dem. Märkningsorganisationerna måste själva klargöra vilken service de kan stå till tjänst med, men det ligger säkert i deras intresse att vara en källa till information. Min rekommendation är att överväga att kräva märkning nu när möjligheten finns.

Kan du ge något exempel på hur en märkningsorganisation skulle kunna hjälpa till?

– Om den som upphandlar kräver en viss märkning, måste enligt reglerna en likvärdig märkning kunna godtas. Om en anbudsgivare säger att det finns en likvärdig märkning som till exempel är tysk, kan det vara svårt att veta om den verkligen är likvärdig. Då kan upphandlaren kolla detta med märkningsorganisationen, som nu har möjlighet att spela en viktigare roll när det gäller offentlig upphandling. Men också Upphandlingsmyndigheten kan vara ett stöd i de här frågorna, och jag vet att de just nu förbereder ett vägledande informationsmaterial kring regeln om märkning.

Under 2017 kommer antalet KRAV-märkta mjölkcor att öka rejält.

Efterfrågan ger effekt: **KRAV växer i svenskt lantbruk**

Efterfrågan på KRAV-märkta produkter har varit stor de senaste åren och de svenska bönderna svarar på det och lägger om till KRAV. Mer åkermark befrias från kemisk bekämpning och fler grisar, höns och kycklingar får komma ut och beta och picka i gröngräset.

TEXT ANNA ELLSTRÖM

Försäljningen av KRAV-märkt ökade rekordartat under 2014 och 2015. Under 2016 har ökningarna legat på mer normala nivåer. KRAVs marknadsrapport 2017 visar att de svenska bönderna har svarat bra på de senaste årens ökade efterfrågan på KRAV-märkt. På två år har den KRAV-märkta ägg- och grisproduktionen ökat med omkring 50 procent och slaktkycklingproduktionen mer än tredubblats. Dessutom har antalet KRAV-bönder blivit fler – ett trenderbrott efter flera år

av minskat antal.

Nästa omställningsvåg startar nu i mjölkproduktionen. Hos marknadsledaren Arla förväntas invägningen av KRAV-märkt mjölk öka med 70 miljoner kilo under 2017 och 2018, vilket motsvarar en ökning på omkring 20 procent av hela den svenska invägningen av ekologisk mjölk.

– Några gårdar har börjat leverera KRAV-märkt mjölk redan under 2016, men de stora volymerna kommer under 2017, när 62 av våra gårdar ställer om korna till KRAV, säger Åse Arnbratt, ekoansvarig på Arla.

En effekt av att fler gårdar börjar

”På två år har den KRAV-märkta ägg- och grisproduktionen ökat med omkring 50 procent och slaktskycklingproduktionen mer än tredubblats”

med KRAV-märkt djurproduktion är att marken på dessa gårdar nu odlas enligt KRAVs regler för att förse djuren med foder. I takt med att marknaden för KRAV-märkta spannmålsprodukter som matbröd och öl ökar, kommer också fler svenska spannmålsbönder att behöva börja odla KRAV-märkt framöver.

– Vi kan med glädje konstatera att KRAV-märkningen har den effekt vi

vill. När fler konsumenter, restauranger och storhushåll väljer KRAV-märkt får fler djur beta och böka och fler åkrar befrias från kemiska bekämpningsmedel, säger Johan Cejie, försäljningschef på KRAV. ●

Läs hela KRAVs marknadsrapport på www.krav.se/marknadsrapport-2017.

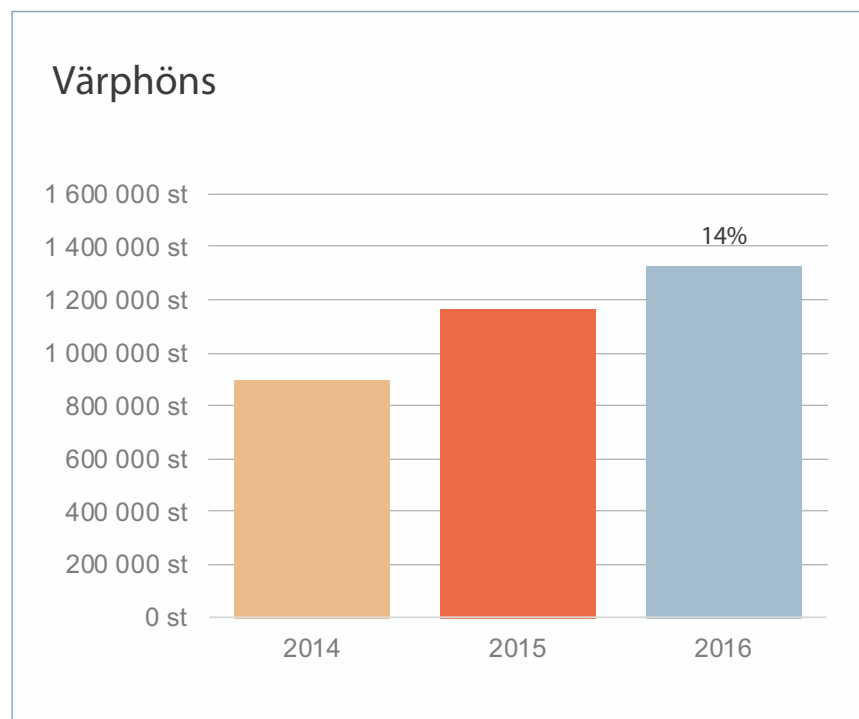
Eva Fröman, Ekomatcentrum.

Ekomatcentrum: Ekologiska inköp gynnar svensk produktion

MÅNGA KOMMUNER HAR ambitiösa målsättningar för inköp av ekologisk mat i offentlig sektor. Exempelvis vill både Borlänge och Lund ha 100 procent ekologiskt till år 2020 och Uppsala kommun till år 2023. Sådana målsättningar har kritiserats för att de skulle kunna konkurrera med den svenska produktionen. Nu visar statistik från Ekomatcentrum och DKAB Service AB att så inte är fallet, utan tvärtom att det svenska och ekologiska går hand i hand. Både inom de ekologiska och o-ekologiska inköpen ligger andelen svenskt på drygt 60 procent i offentlig sektor, att jämföra med 50 procent som är den gängse siffran för all försäljning av livsmedel i Sverige.

– Vi tolkar det som att de omfattande ekologiska inköpen i offentlig sektor gynnar omställningen till ekologiskt i svenskt lantbruk. Hållbarhetsarbetet i offentlig sektor med ambitiösa ekologiska mål leder till nya mål om mer närproducerat och svenskt. Det finns produktområden där ännu mer skulle kunna vara svekologiskt, till exempel frukt, bär, grönsaker, bröd och kött, säger Eva Fröman på Ekomatcentrum.

Enligt Ekomatcentrum bidrar ekologiskt i offentlig sektor även till att hälsosammare mat serveras i skolor och förskolor. Det har nämligen visat sig att de lite dyrare ekologiska inköpen kräver ökade inköp av vegetabilier för att klara budgeten. ●

Den KRAV-märkta äggproduktionen har ökat med 50 procent på två år.

I oktober för KRAV ett himla liv i Uppland

UNDER OKTOBER KOMMER KRAV att driva sin kampanj För ett himla liv! lokalt i Uppland. Tillsammans med KRAV-certifierade företag vill vi kommunicera skillnaderna mellan KRAV och EU-ekologiskt. Vi är extra intresserade av samarbeten med privata och offentliga restauranger, eftersom ni är viktiga arenor för konsumentens val av KRAV-märkt. Vill du annonsera tillsammans med KRAV eller få vår hjälp för att bättre nå ut med er KRAV-certifiering till matgästerna? Du som har en KRAV-certifierad restaurang i Uppland är välkommen att höra av dig med dina idéer om hur vi kan föra ett himla liv om KRAV. E-posta till butik.restaurang@krav.se eller ring 018-15 89 00. ●

Registrera dig i Mitt KRAV inför kontrollen

ALLA KRAV-CERTIFIERADE företag är registrerade i KRAVs nya kundportal – Mitt KRAV. Inför den årliga kontrollen ska du verifiera dina uppgifter i Mitt KRAV. Som restaurang ska du utöver kontaktuppgifter registrera vilken typ av servering du har och vilken nivå den är registrerad för.

Du loggar in i Mitt KRAV på krav.se/mittkrav. Både e-postmeddelande och brev har skickats till alla kontaktpersoner med en engångskod som du använder för att aktivera ditt konto i Mitt KRAV. Om du inte hittar din engångskod eller behöver hjälp med att logga in, kontakta oss på 018-15 89 00. ●

Kontakta KRAV

Är ditt kök KRAV-certifierat eller funderar ni på att ta steget? Vi svarar gärna på dina frågor. Staffan Carlberg. Tel: 070-311 05 70

E-post: butik.restaurang@krav.se. Information och stöd finns samlad på krav.se/offentlig-sektor och krav.se/foretag.

Byt till nya märket senast 1 januari

Använder du KRAVs restaurangmärkning på certifikat, på skyltar eller i annan marknadsföring av din restaurang? Kom då ihåg att byta till vårt nya, ännu tydligare märke senast 1 januari 2018. Du fyller i en, två eller tre stjärnor i märket beroende på vilken nivå restaurangen är certifierad på och du kan använda färgerna grönt eller svart. Helt gratis kan du beställa dekaler och annat märkningsmaterial för restaurang i KRAV-shoppen, shop.krav.se. ●

Månadens regel: KRAV-certifiering för minst 15 produkter

Är din restaurang KRAV-certifierad på nivå 1 med alternativet att vara certifierad för minst 15 produkter? Alternativet gör det möjligt för dig att börja KRAV-certifieringen på en låg nivå, men tanken är att du sedan successivt ska höja andelen godkända livsmedel i restaurangens utbud. Enligt reglerna ska du därför utöka antalet registrerade produkter med minst två per år tills restaurangen når 25 procent godkända livsmedel. ●